

Jaarverslag ringonderzoek 2016

Gemaal Leemans en Voorboezem

gemeente Hollands Kroon

Bert Winters
Klaas van den Berg

Inhoud Jaarverslag ringonderzoek 2016

Inhoud	2
Inleiding	3
Cijfers.....	3
Jaaroverzicht.....	4
Enkele soorten uitgelicht.....	14
CES seizoen 2016.....	15
Resultaten.....	15
Nestkastonderzoek.....	18
Teken in 2016	19
Kauwen en Eksters	21
Opzet projecten.....	21
Vangsten.....	21
Eerste meldingen.....	22
Overzicht geringde vogels 1998-2016	24
Terugmeldingen	27
Ringen NVO	27
Onze ringen elders.....	28
Dankwoord	30

Afbeelding op voorblad: Ransuil, onze eerste vangst in 19 jaar!

Inleiding

Het negentiende jaar van ons ringonderzoek zit er weer op.

Een jaar dat begon en eindigde met wilgen snoeien in de boezem, met meer mankracht dan in eerdere jaren. Maar de (gehele!) Voorboezem is ook zo aan het “verbossen”, dat flink ingrijpen wel gerechtvaardigd is, als we de vangomstandigheden een beetje vergelijkbaar willen houden. Van plaggen in de Voorboezem, een samenwerking tussen Hoogheemraadschap en Staatsbosbeheer, is (nog) niets terecht gekomen.

Het riet in de Zuiderhaven herstelt zich maar gedeeltelijk. Aan de “doorgroeide dijkvoet” staan de wilgen en elzen echter al weer ruim manshoog.

In het begin van het jaar hebben we sporadisch wat minimale winterse omstandigheden gehad. Het voorjaar kwam laat op gang, de mezen begonnen ook pas laat met broeden en liepen soms vertraging op tijdens de eileg. In juni elders in Nederland noodweer met hagelstenen zo groot als tennisballen! Net op het moment dat niemand meer geloofde, dat het nog zomer zou worden (regen, wind), kregen we vanaf 19 juli, kortstondig, tropische temperaturen. Eind augustus opnieuw een hittegolf. De herfst bleef lang aangenaam met langdurige oostelijke luchtstroming. Hoewel er al in november een paarmaal nachtvorst is geweest, wilde het ook nu totaal niet winteren.

Het waterpeil in de Voorboezem is “normaal” geweest, dat wil zeggen een lage stand in de winter, relatief hoog water in de zomer, maar niet zo vervelend hoog, dat we er bij ons “werk” last van hadden.

We hebben diverse excursies weer mogen laten meegenieten, van waar we zelf zoveel plezier en genoeg aan beleven: ring onderzoek met vogels van heel dichtbij in de hand.

Klaas is dit jaar begonnen met een kleurringonderzoek bij Ekster en Kauw, hierover meer in het hoofdstuk van deze soorten.

Onze vakanties alterneerden zodanig, dat we steeds bezetting hadden op de ringplekken, al kreeg Klaas pas na de zomer meer tijd. Juist in de zomermaanden liepen onze vanginspanningen en vangsten achter bij wat we gemiddeld presteren. We deden amper pogingen om kwikstaarten te vangen op de slaappleats, helemaal geen enkele voor Boerzwaluwen. Met de overstap van primitieve geluidsbronnen naar MP-3 geluid maakte het najaar echter veel goed! Anders dan in 2014 hoefden we onze vangpogingen in november niet te staken toen er opnieuw vogelgriep uitbrak.

Er was ook dit jaar weer een studente van de Universiteit van Utrecht actief met onderzoek aan teken. Zij heeft onze ringplek bezocht en gezien, hoe we teken verzamelen. Daarnaast is er in de Voorboezem onderzoek gedaan naar gifstoffen in het milieu en het effect op het broedsucces bij Kleine karekieten. Dit is goeddeels langs ons heen gegaan.

Cijfers

We zijn **159** maal afgereisd richting Den Oever, inclusief de bezoeken aan de nestkasten. Volgens het onvolprezen trektellen.nl heeft ons dat **742 uren** netto gekost, waarvan 12 x en 76 uur voor het CES project. Er zijn zo **3472** vogels toegevoegd aan de database voor de wetenschap en daarvan zijn er 53 die ook van een kleurring voorzien werden. Ergens in februari is ongemerkt het totaal van **60.000** geringde vogels gepasseerd! We vingden een bijna onvoorstelbare **2763** maal een reeds geringde vogel terug. Daarvan waren **23** ringen niet van ons, dus elders geringd. Van onze ringen werden er **30** elders gevonden of gecontroleerd. Van gekleurringde Kauwen en Eksters zijn er dankzij de kleurringen meerdere aflezingen gedaan.

Met meer dan 6000 maal een vogel in de hand was 2016 opnieuw een waardevol jaar voor het ringonderzoek.

Jaaroverzicht

Januari

Op 3 januari gaat ons jaar van start. Middag gevangen tot donker: 19 nieuw waarvan 16 **Merels** en 1 **Koperwiek** en 31 terug vangsten . Maandag koud en veel wind. Alleen gevoerd.

Zaterdag 09 + zondag + maandag: bijna 90 mezen, waaronder voor de 8^e keer de **Zwarte mees** uit oktober, 3 **Ijsvogels** (!), 1 **Zwartkop** (!) en 1 **Vink**.

Zondag 17/01 na de Midwinter-watervogel-telling en maandag: maar een enkele **Merel**, **Koperwiek** en **Zanglijster**, weer veel mezen, vooral terug, 1 **Heggenmus**, 1 **Roodborst**, 1 **Vink** en 1 **Sijs** te ringen en een uurtje Voorboezem leverde 8 **Staartmezen** op.

Weekend 22 – 25 januari (zaterdag slaat Klaas een flinke slag!): dik over de 100 mezen waarvan nieuw 1 **Zwarte mees**, 8 **Pimpelmezen** en 14 **Koolmezen**. “Bijvangst”: **Grote bonte specht** uit 2012 terug, 1 **Sperwer**, 1 **Roodborst**, 2 **Merels**, 4 **Vinken** en 1 **Appelvink**.

Donderdag 28 zomaar vroeg vrij. Even voeren + 2 uur netten bij voertafels: 1 **Zanglijster**, 1 **Goudhaan**, 2 **Pimpelmezen** en 1 **Koolmees** + 23 terug. Maar meer opvallend: zeker 40 **Merels** en 100 **Koperwieken** slapend! Had ik nu maar.....

Slotakkoord van de maand, nadat iemand al gevoerd had: 82 verschillende vogels, 1 **Grote bonte specht**, 32 **Pimpelmezen**, 42 **Koolmezen** (mezen vooral terug), eerste 2 **Groenlingen** en 2 **Sijzen**.

Februari

Eén dag later: eerste twee uur maar 5 vogels! Komt later nog een beetje goed: 2 **Pimpelmezen**, 2 **Sijzen** geringd en liefst 16 **Pimpels** en maar 5 **Koolmezen** terug.

Vorige week donderdag spijt dat ik niet tot donker kon blijven. Nu 04/02: 15 **Merels**, 10 **Koperwieken** en van alles wat terug. Tenminste 12 vogels met teken! Jonge **Sperwer** man ontsnapt.

Zaterdag 06/02 op tijd gestart. Sleedoorn en Speenkruid bloeien bijna! Met 1 nieuwe **Heggenmus** en dito **Roodborst** beetje voorjaar? Verder 2 **Merels** +1, 10 **Pimpelmezen** + 6, 1 **Koolmees** + 33 en 1 **Vink** + 1 terug (uit januari 2012).

Vrije maandag met stormachtig weer, amper de moeite. Wel leuke mezen terug.

Donderdag avond flinke inspanning, weinig resultaat: 3 **Merels**, 1 **Koperwiek** en 1 **Vink** geringd.

Weekend met verplichtingen en slecht weer. Alleen maandag een paar uur netten bij voertafels open: 5 **Pimpelmezen**, 5 **Koolmezen** en 1 **Groenling** geringd + 29 vogels terug, waaronder een **Merel** uit januari 2007.

Afbeelding 1: Noordse goudvink man

Wederom donderdags: voersilo's volkomen leeg. **Winterkoning**, **Heggenmus** en **Zanglijster** terug voor het eerst sinds lang, 1 **Pimpelmees**, 4 **Koolmezen** en 1 **Vink** nieuw. Veldje is gemaaid. Richting eind van de maand steeds meer nieuwe mezen: zaterdag de 20ste 3 **Pimpelmezen** en 8 **Koolmezen** + ruim 30 terug. Verder een **Winterkoning** die geringd was in oktober 2010, 1 **Merel**, 1 **Groenling** en 1 **Sijs**. Maandag, terwijl je rekent op mezen (wel 32 terug!) ineens 9 **Vinken** en een **Goudhaan**. Verder had één van de 15 aanwezige Appelvinken best even een net mogen uitproberen... De inmiddels gebruikelijke donderdag middag paar vogeltjes, o.a. 2 **Startmezen** en alweer een "vreemde" **Koolmees**; vorige keer één uit het Zwanenwater, nu eentje van Texel. Zie hoofdstuk Terugmeldingen.

Zondag 28/02. Henk en Bram assisteren. Enkele **Heggenmussen**, **Roodborsten** en **Merels**, wat meer mezen nieuw dan eerder deze maand en 1 **Vink** + 1 uit 2010, 2 **Groenlingen** en een schitterende man **Noordse Goudvink**. Op de extra schrikeldag deze maand komt er niet veel bijzonders meer bij. Afgelopen twee maanden 260 vogels nieuw geringd tegenover ruim 650 terugvangsten.

Maart

Kerstboom geplant, wat "gaten" in onze wal gedicht met bramentakken. Vrijdag harken Denni en Eva het veldje aan voor hun maatschappelijke stage. Bij wind, regen en later sneeuw zet ik geen netten op en zijn we er al snel klaar mee, maar het werk is wel gedaan. Zaterdag heeft Klaas zijn netten bij de voertafels opgezet. Zondag voormiddag, eigenlijk te vroeg gestopt. Ineens toch wat nieuwe mezen. Maandag 7 maart het tweede deel van de dag gevangen. Zo druk, dat ik geen andere netten dan die bij de voertafels heb opgezet. Resultaat in 6 van 7 vakantiedagen: 2 **Grote bonte spechten** terug, 1 **Winterkoning**, 11 **Heggenmussen**, 14 **Roodborsten**, 11 **Merels**, 1 **Startmees**, 1 **Zwarte mees**, 61 **Pimpelmezen**, 126 **Koolmezen**, 9 **Vinken** en 3 **Groenlingen**, in totaal 61 nieuwe vogels en 179 x eentje terug.

Op 10, 12 en 14 maart bij oostenwind: voersilo's snel leeg, weinig vogels te vangen: 1 **Heggenmus**, 3 **Merels**, 1 **Zanglijster**, 5 **Pimpelmezen**, 14 **Koolmezen** en 2 **Vinken** nieuw en 34 terug.

Namiddag 17/03 levert een vreemde **Pimpelmees** op, 1 **Goudhaan**, 1 **Vink** en net zoveel nieuwe mezen als terug (8 om 8). Zaterdag 19 maart ineens best veel nieuwe **Koolmezen**: 13.

Op de dag dat de meteorologische lente begint, komt Bertie Janssen kennis maken. Zij zal de volgende serie teken onderzoeken en maakt mee, dat we er bij 12 vogels 31 aantreffen. Topdag met 75 vogels waarvan 1 **Grote bonte specht**, 1 **Heggenmus**, 2 **Roodborsten**, 2 **Merels**, 4 **Pimpelmezen**, 6 **Koolmezen** (+ 39 terug; zie gisteren!), 4 **Vinken** en 1 **Groenling** nieuw. Voor de tweede dag achtereen een excursie. Maandag weer 8 vogels met teken. Verder 8 **Vinken** en 1 **Groenling**. Mezen wat minder maar nog steeds hele leuke terug.

"Witte donderdag" namiddag: 10 vogels te ringen waaronder de eerste **Tjiftjaf**. Achteraf blij ik een teek te hebben opgelopen.

Klaas vangt zaterdag: 7 **Heggenmussen**, 7 **Roodborsten**, 6 **Tjiftjaffen**, 9 **Goudhaantjes**, 1 **Vuurgoudhaan**, 3 **Vinken**, 1 **Appelvink** en hij meldt 10 vogels en ook 1 mens met teken!

Dinsdag vroeg gegeten, vroeg naar Leemans:, soort "zaterdag light" met 2 **Heggenmussen**, 2 **Roodborsten**, 4 **Tjiftjaffen**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 1 **Vink** en de eerste **Fitis**! En zo gaat het door op de laatste dag van de maand: eerste **Winterkoning** (nieuw), **Zwartkop** en wellicht de laatste **Zwarte mees**. Verder een hele grote **Grote bonte specht**, 7 **Roodborsten** en 3 **Vuurgoudhaantjes**.

Nu bijna 500 vogels nieuw geringd dit jaar en al meer dan 1000 terug. Voorts reeds 124 buisjes met teken naar Utrecht verstuurd.

April

Zaterdag de tweede voelt het als echt voorjaar (veel mensen zien heel veel voorjaars-vogels!). Voor de derde maal in korte tijd 7 **Roodborsten**, 1 **Vuurgoudhaan** en liefst 2 **Appelvinken** naast een **Winterkoning** uit 2010 en een **Zwartkop** uit 2011 en 16 vogels met teken!

Vrije maandag met Bram: 3 **Heggenmussen**, 17 **Roodborsten**, 2 **Zanglijsters**, 2 **Zwartkoppen**, 7 **Tjiftjaffen**, 1 **Koolmees** slechts, 1 **Vink** en 2 **Groenlingen** te ringen. Woensdagochtend (pas laat beginnen met werk) in een paar uurtjes 4 **Tjiftjaffen**, 5 **Fitissen**, 1 **Goudhaan** en van 2 **Heggenmussen** 1 met ontstellend veel (veer-)luizen. Meest gevorderde Koolmees nest heeft nog geen eieren. Nog zo'n dag (middag): beetje sprokkelen, 4 **Tjiftjaffen** en 2 nieuwe **Startaarzen**.

Uurtje tegen donker in de Voorboezem: 4 **Witte kwikstaarten**, 3 **Zanglijsters**, 1 **Ringmus** en 1 **Rietgors** en dat alles zonder geluid....!

Op zondag vangt Klaas 1 **Waterhoen** en 5 **Zwartkoppen** en wat los spul. Waarnemingen van Grijze Wouw en Witte + Zwarte Ooievaar zijn spectaculairder. Met nog meer oostenwind en onder toezicht oog van Marcel en Bram kan het nog zuiniger! 3 **Tjiftjaffen** zijn dan pure winst. Een overvliegende Bonte kraai is wel een absoluut hoogtepunt!

Nog een avond met windstilte (12/04) in de boezem: 2 **Blauwborsten**, 1 **Rietzanger**, 2 **Fitissen**, 3 **Tjiftjaffen** en 4 **Rietgorzen**. Het gemis van geluid doet zich gelden.

16 April (nestkasten, ca. een derde reeds met eitjes) en 17 (Eva maatschappelijke stage); bescheiden netten opgesteld, laatste vetbollen werken nog goed: 9 nieuw, 32 terug waarvan 15 **Koolmezen** en een "vreemde" **Zwartkop**.

Op 18 april CES ronde 1. Bram komt ervoor op de fiets uit Blokker naar Medemblik en is er voor 5 uur! Het levert o.a. 2 **Blauwborsten**, 6 **Rietzangers**, 8 **Kneutjes** en slechts 4 **Rietgorzen** op.

Nestkastcontroles leveren geen enkele terugvangst op. 23 April wel de eerste **Braamsluiper** bij Leemans en daar ook 1 **Rietzanger**, een late **Vuurgoudhaan**, 2 **Groenlingen** en 4 **Kneutjes**. 25ste nog eens 1 **Rietzanger**, 2 **Braamsluiers**, de eerste **Fitis** vrouw en 1 **Kneu**. De **Nachtegaal** uit 2013 is weer terug, naast ook een **Grasmus** die vorig jaar bij de Dijkwielen werd geringd als jong. Tweemaal een paar uur op de middag zijn niet lonend.

CES ronde 2 op 28/04: in een periode met kou, buien en veel wind een dag met juist weinig wind. Eva rondt haar maatschappelijke stage af. Voor het eerst sinds 2004 weer een **Bokje**. Voorts een **Rietzanger** met SAN SEBASTIAN ring en de eerste **Tuinfluiter** dit jaar, 6 **Kneutjes** en 4 **Putters**.

Bij de nestkast-controle-ronde van de 29ste zijn op 6 gecontroleerde mezen maar 2 reeds geringd! De enigszins zuinige maand wordt afgesloten met nog maar eens 2 **Heggenmussen**, 1 **Nachtegaal**, 2 **Zanglijsters**, 3 **Rietzangers**, 2 **Braamsluiers**, 2 **Tuinfluiters**, 2 **Zwartkoppen** en 1 **Groenling**. Wel zijn de eerste 5 **Kauwen** voorzien van kleurringen in Medemblik deze maand.

Afbeelding 2: Bokje

Mei

Op 4 mei eerste gelegenheid om te vangen. Wel dik de moeite: eerste 2 **Kleine karekieten**, nog 1 **Braamsluiper**, 1 **Grasmus**, 4 **Tuinfluiters**, 4 **Zwartkoppen**, 4 **Groenlingen**, 2 **Putters** en 1 **Rietgors** + nu 12 mezen in de nestkasten, alle reeds geringd. Op 06/05 de eerste Pimpelmees pulletjes.

Op 7 mei met Klaas, Marcel en Bram CES 3: 19 soorten, waaronder **Boompieper**, **Beflijster**, **Paapje**, **Gekraagde Roodstaart** (2), liefst 8 **Grasmussen** en een **Tijftjaf** NVO en een BRUSSELS **Putter**.

Vrije maandag 09/05 (einde meivakantie!) zeer zuinig: 1 **Witte kwikstaart**, 1 **Heggenmus**, 1 **Roodborst**, 3 **Grasmussen**, 1 **Tuinfluter** en 2 **Zwartkoppen** geringd. Kan nog zuiniger: 14/05 2 **Roodborsten**, 1 **Nachtegaal**, 1 **Merel** en 1 **Tuinfluter**.

CES 4, 16/05 met Bram en Maurice en net iets teveel wind: 10 **Rietzangers**, alle reeds geringd, **Kleine karekiet** 1 uit 2009, **Spotvogel** van vorig jaar, mogelijk een **Noordse Fitis**, 5 **Groenlingen**, 4 **Kneutjes**. En IJsvogel en 2 Grauwe vliegenvangers gingen aan onze neus voorbij.

Woensdag 18 ringt Klaas de eerste 2 nestjes **Pimpelmezen** en de eerste **Koolmezen**. Bert is een dag later maar net op tijd voor zijn vroegste **Pimpels**, 2 nesten. Daar waren al 3 **Koolmees** nesten zover. De eerste 2 jonge vogels van dit jaar zijn **Heggenmussen** op 21/05. Maandag 23 mei verregent; wel ideaal weer om de wilde Hyacinten uit Diever te poten. Het ringen beperkt zich hoofdzakelijk tot mezenpullen.

Klaas vangt solo op 28/05 CES ronde 5. Weer buitengewoon soorten- en kleurrijk. Nieuw voor CES dit jaar: **IJsvogel** (terug), überhaupt nieuw dit jaar **Boerenwaluw**, **Gele kwikstaart**, **Roodborsttapuit** en **Sprinkhaanzanger** en eerste jongen van **Witte kwikstaart**, **Roodborsttapuit**, **Sprinkhaanzanger**, **Kneu** en **Rietgors**. In totaal 21 soorten!

Zondag bij Leemans op de valreep van de maand 1 **Bosrietzanger**, 4 **Kleine karekieten**, liefst 8 **Groenlingen** (2 juv.) en 3 **Kneutjes**. Ondertussen heb ik drie teken binnen 10 dagen te pakken. 31/5 zijn 11 jonge **Kauwen** rondom de werkschuur van Staatsbosbeheer voorzien van een Vogeltrekstation en een kleurring. Eind van de maand: record aantal van ca 250 **Pimpelmees**- en 160 **Koolmees**-pullen geringd (nog ca 80 te gaan). Daardoor een zeer aanzienlijk totaal van 577 geringde vogels deze meimaand.

Juni

Klaas ringt op 2 juni zijn eerste **Ekster** in Medemblik en zijn laatste 8 **Koolmees** pullen in de nestkasten, Bert nog 47 + 2 x 1 **Pimpelmees** die in een Koolmees broedsel zaten. Nog 3 maal kleine jongen en 2 maal eitjes.

Met Maurice en Bram zondag 5 juni CES 6. **Sperwer** man als hoogtepunt, verder beetje voorspelbaar, 26 nieuw, 20 terug met jongen van **Witte kwikstaart**, **Roodborsttapuit**, **Ringmus**, **Kneu** en **Rietgors**. De vrije maandag: jongen van **Winterkoning**, **Heggenmus**, **Roodborst**, **Blauwborst** en **Tuinfluter** en een **Appelvink** terug uit december 2011. Klaas doet samen met Luc Smit een ronde langs diverse Kerk- en Steenuil kasten om 15 jonge **Kauwen** te voorzien van kleurringen. Zaterdag 11/06 rommelt dat zo wat door met jonkies. Maar ook 2 mannetjes en 2 vrouwtjes **Nachtegaal**, hevig alarmerend (jongen!!!). Eerste 3 jonge **Pimpelmezen**, ongeringd nog wel belanden in onze netten. Maandag tussen regen en nieuwe regen door een vijfde ad **Nachtegaal** in een weekend en 2 **Braamsluiers**. In de nestkasten blijken de kleinste jongen vaak dood achter te blijven!

CES 7 op de 18^e met Klaas en later Maurice: tijdens buitjes weinig, erna helemaal niets meer, dus slechts 26 nieuw en 15 terug. De 3 juv. **Witte kwikstaarten**, 2 juv. **Blauwborsten**, 5 juv. **Rietzangers**, 3 juv. **Koolmezen** en 4 juv. **Rietgorzen** zijn dan nog het vermelden waard.

Maandag 20/06 verregent (> 20 mm), dinsdag paar uurtjes midden op de dag 4 j. **Winterkoning**, 1 j. **Heggenmus**, 1 ad, 2 j. **Roodborst**, 1 **Grasmus**, 1 j. **Zwartkop**, 1 **Kneu** geringd en 13 terug (+ 8 soorten!), donderdag eind van de middag verderop in de Zuiderhaven 2 j. **Rietzangers**, 2 **Bosrietzangers**, 2 **Kleine karkieten**, 1 **Grasmus**, 1 **Tuinfluit**, 2 **Fitissen** waaronder eindelijk een jong. Zaterdag 25/06 op mijn 60ste verjaardag met Bram CES 8 omdat er verderop dit weekend grotere regenkansen zijn. Jongen van **Blauwborst** (5), **Roodborsttapuit** (1), **Rietzanger** (9), **Kleine karekiet** (1!), **Zwartkop** (1), **Fitis** (6 + een ad met Brussels ring), **Pimpelmees** (2) en **Rietgors** (7). De maandag verregent bijna opnieuw. Desondanks eindelijk de eerste jonge **Nachtegaal** en 1 juv. **Zanglijster**, 4 juv. **Rietzangers**, zelfs 3 jonge **Tjiftjaffen**, 2 juv. **Grasmussen** en nog wat gebruikelijke soorten in geringe aantallen. Slechts 2 juv. **Fitissen** steken schril af tegen een jaar of tien geleden, toen het er in deze periode ook zomaar 30 – 50 op een ochtend konden zijn. Behalve de **Fitissen** laten ook de **Kleine karkieten** ons deze maand akelig in de steek en zijn veel jonge vogels laat. Daarbij moet gezegd, dat we ook geregeld pech hebben gehad met het weer (regen!). Tekenend: 30/06 in de middag royaal tijd: regen en pas om 16:30 paar netten open. Wel piepkuike **Kleine karekiet** en eentje met vreemde ring.

Juli

De eerste poging in de nieuwe maand eindelijk eens geen regen dreiging. Liefst 12 jonge **Zwartkoppen** en de eerste **Boomkruiper** dit jaar. 2 ad **Merels**, nota bene ongeringd!

Maandag 4 juli CES 9. Bram is al om 03:30 op de fiets in Medemblik! Alleen **Rietzangers** halen de dubbele cijfers (16 nieuw). **Kleine karkieten** zullen nog wel komen (6 ad, 3 juv. nieuw). Of dat ook geldt voor **Fitis** (8 nieuw) en **Rietgors**(3), of dat zij de trend van de afgelopen jaren volgen (down, down, still going down...) is opnieuw de vraag.

Woensdag 06/07: schoolreisje vogelen. Leuke dag, prachtig weer en 40 vogels geringd, pas de eerste juv. **Merel** dit jaar en liefst 15 **Zwartkoppen**. Verder van alles een beetje.

Zondags eindelijk 2 **Appelvinken** (1 nieuw) en een **Tuinfluit** van elders uit Nederland.

Vrijdag 15 juli CES 10. Alleen is een risico als het druk wordt, maar het was opnieuw geen topdrukke: 45 vogels nieuw, 15 terug. 2 **Boerenzwaluwen** en 1 **Gaai** zijn best apart dit jaar, 9 **Rietzangers**, 9 **Kleine karkieten** en 9 **Rietgorzen** doen het totaal oplopen. Voor het eerst dit CES seizoen geen **Blauwborsten**. Waarnemingen: Roerdomp, Wespandief, Slechtvalk, Kwartel, IJsvogel.

De avond van 17/07: 3 **Boerenzwaluwen**. Hoeveel meer (van de ca 60) hadden dat er kunnen zijn als ik wel geluid had kunnen afspele!

Daags erna weer bij Leemans: 6 **Zwartkoppen**, 5 **Pimpelmezen**, 3 **Kleine karkieten**, 3 **Fitissen**, 2 nota bene ad. **Zanglijsters**, 1 **Boomkruiper**. Ook hier geen top aantallen. 20/07 is in heel NL heet, boven 30 graden. 's Avonds paar netten in het riet: 5 vogeltjes slechts. Vroege ochtend daarna (voordat het weer serieus warm wordt) tevens zuinig: een **Braamsluiper** en een **Putter** moet je dan als bonus beschouwen.

CES 11 op 24 juli, weer met Bram: 21 **Kleine karkieten** + 2 x Brussels en 12 **Fitissen**, dat zijn er best veel. **Rietzanger** (6) en **Rietgors** (1) lopen al weer hard terug. **Sprinkhaanzanger** is een verrassing. 28ste heeft Klaas een poging gedaan om zwaluwen te vangen, maar durfde onder regendreiging de netten niet tot donker open te laten staan.

Augustus

07/08 Ces 12: 44 nieuw 8 terug. De aantallen willen maar niet oplopen, dus matig seizoen. Variërend van 2 **Boerenzwaluwen** en 2 **Roodborsttapuiten** tot 13 **Kleine karekieten** waaronder piepkuikens, 6 **Groenlingen**, 5 **Fitissen** inclusief "Belg" en slechts 1 **Rietgors**.

10 Augustus eerst regen afgewacht, toen behoorlijk gesnoeid en toen 2 **Winterkoningen**, 2 **Roodborsten**, 2 **Merels**, 1 **Zanglijster**, 2 **Tuinfluiters**, 8 **Zwartkoppen** en 1 **Koolmees**.

12/08 Regen (gisteren hele dag) nog helemaal niet over! Toch maar bij Leemans netten opgezet: 1 **IJsvogel**, 1 **Spotvogel**, 2 **Spreeuwen** en 3 **Tuinfluiters**, 4 **Zwartkoppen**, 4 **Pimpelmezen** van 21 nieuw geringde. Maar ook 4 **Tuinfluiters** en 6 **Zwartkoppen** terug, sommige voor het eerst sinds ringen (2012!).

Avond 13 en ochtend 14 augustus in de Voorboezem leveren GEEN zwaluwen op al zitten er genoeg. Wel 3 **Roodborsttapuiten**, 5 **Rietzangers**, 2 **Bosrietzangers**, 12 **Kleine karekieten** en een vreemde, 2 **Grasmussen**, 3 **Tuinfluiters**, 2 **Ringmussen** en teleurstellende 3 **Rietgorzen** en eindelijk heeft Bram nu ook een **IJsvogel** als handsoort. Voor "soort van CES 13": zuinig!

Het kan nog zuiniger: 16^e 1 **Bosrietzanger**, 2 **Kleine karekieten**, 3 **Zwartkoppen**, maar wel voor het eerst een **RANSUIL!** (foto voorblad) Bijna nog schraler werd 18/08, maar het overplaatsen van een net van het riet (nul komma nul) naar de Vogelkers op het veldje (bewust gesnoeid tot nettenhoogte) deed de vangsten verdubbelen: 2 **Roodborsten**, 1 **Braamsluiper**, 2 **Zwartkoppen**, 3 **Tjiftjaffen** en 1 **Fitis**. De **Koolmees** wist de eerste zonnebloempitten wel te waarderen.

Na enkele teleurstellende vangpogingen valt er op 21/08 weer meer te halen in de boezem: **Boerenzwaluw**, **Grasmus**, **Fitis**, **Tjiftjaf**, 2 **Rietzangers** en 5 **Kleine karekieten** is al leuk, maar ook liefst 18 **Ringmussen**.

Op een warme dag 25/08 de ochtend bij Leemans: nog een aantal zomergasten als **Rietzanger**, **Bosrietzanger**, **Braamsluiper**, **Tuinfluiter**, **Fitis**, maar ook **IJsvogel** en **Appelvink**. Meer dan één: **Roodborst** 7, **Kleine karekiet** 3, **Zwartkop** 3, **Tjiftjaf** 4, **Pimpelmees** 4. 's Avonds in de boezem ook **Rietzanger**, **Fitis** en 4 **Kleine karekieten**, 6 **Tjiftjaffen** (!) en 9 **Ringmussen**. Prima dag!

Zo'n avond smaakt naar meer: 30 augustus 2 **Rietzangers**, 10 **Kleine karekieten**, 5 **Tjiftjaffen**, 1 **Fitis**, 17 **Ringmussen**, 6 **Groenlingen** en 1 **Rietgors**. Geweldige avond, maar de aantallen kunnen deze augustus maand niet meer redden. Zuinig, zuinig, zuinig.

September

3 september begint de maand met 5 **Kleine karekieten** en 2 **Tuinfluiters** en dat is al meer dan in de hele maand september 2015. Verder voor het eerst sinds lang weer een **Vink**. De zonnebloempitten doen aardig hun werk: 4 **Pimpelmezen** en 3 **Koolmezen**.

Maandag eerst maar even naar zee, daarna kijken of de Roodpootvalken van gisteren nog in de boezem zaten. Uiteindelijk daar maar netten opgezet: 8 **Kleine karekieten** en 1 **Rietgors**. Valken vlogen bij de Poldersteiger rond. Linten geplaatst voordat ze weer sloten gaan schonen.

Donderdag uurtje na schooltijd nog even frisse neus halen: 2 **Roodborsten**, 1 **Tuinfluiter**, 5 **Zwartkoppen**, 1 **Pimpelmees** en 2 **Koolmezen**.

Avond van zondag 11/09 weinig te halen: 4 **Kleine karekieten**, 1 **Zwartkop** en 3 **Groenlingen**.

Ochtend erna veel meer rendement bij Leemans: slechts 1 **Kleine karekiet** en 1 **Tuinfluiter**, maar wel 15 **Zwartkoppen** en een stamp **Kool-** en **Pimpelmezen**, waarvan de helft nieuw. De eerste 2 van wellicht meer **Staatmezen** en alweer een **IJsvogel**.

Weer zo'n middagje na school, 14/09: 1 **Heggenmus**, 5 **Zwartkoppen**, 1 **Koolmees**, 2 **Vinken**.

Zaterdag 17/09 (Bram was al om 6 uur op de fiets in Medemblik!): 1 **Gekraagde roodstaart**, 25 **Zwartkoppen** en voorts van alles wat je nu kunt verwachten een beetje.

Maandag 19 september. Klaas is er na drie weken vogels vangen bij Lake Ånnsjon Bird Observatory in Zweden ook weer bij. Heeft voorraad zonnebloempitten mee. We vangen 2 **IJsvogels**, voor het eerst sinds lang 2 **Merels**, 1 **Tuinfluit**, 11 **Zwartkoppen**, een nieuwe **Boomkruiper** en 3 **Vinken**. Verder van "seizoensoorten" maar een paar en mezen vooral eigen terug.

Donderdag weer een paar uurtjes in de namiddag: **Vuurgoudhaan** en **Bladkoning** wilden geen ring, 1 **Roodborst**, 9 **Zwartkoppen**, 1 **Tjiftjaf**, 2 **Pimpelmezen** en 2 **Koolmezen** wel.

Voeren van vrijdag op zaterdag is weer lonend: 13 **Pimpelmezen**, 20 **Koolmezen**, 2 **Vinken**, 1 **Groenling** en 1 **Putter**. De Wierhaven excursie werd dit jaar goed bezocht: 12 deelnemers. Bram assisteerde en, onverwacht en na lange afwezigheid, Marco ook weer. Uitstekende vangdag met 62 nieuw en 29 terug: nog 1 **Kleine karekiet**, 1 **Tuinfluit**, 24 **Zwartkoppen** en de eerste **Goudhaan** en **Vuurgoudhaan** van het seizoen. De **Bladkoning** bleef andermaal op afstand.

Maandags veel minder vogels: 32 nieuw, 33 terug! Alweer de vierde **IJsvogel** deze maand, telkens in hetzelfde net. Ook Leon vangt er nog een **IJsvogel** bij (ringen op, dus ook nog eentje ongeringd los....!). Met een kort bezoek op woensdag middag halen we net geen 300 geringde vogels in september (vorig jaar 168!!!). Nu eens niet zuinig.

Oktober

De eerste vangpoging van de nieuwe maand was na een nacht met veel trek; tientallen vogels in de schemer op en langs de weg. Levert bij Leemans "slechts" 7 **Roodborsten**, 4 **Zanglijsters** en 5 **Zwartkoppen** op, naast 2 **Tjiftjaffen**, 1 **Goudhaan**, 1 **Vuurgoudhaan** en weer een gemiste **Bladkoning**. Woensdagmiddag nog eens 6 **Roodborsten** en 1 **Turkse Tortel** + 1 ontsnapt! Slechts 2 van veel meer aanwezige **Startmezen**. Verder stil.

Onder ideale weersomstandigheden wordt zaterdag 8 oktober een 100+ dag. Weer 1 **Turkse Tortel**, 8 **Roodborsten**, 5 **Merels**, 2 **Zanglijsters**, 18 **Zwartkoppen**, 3 **Tjiftjaffen**, 19 **Goudhaantjes**, 3 **Vuurgoudhaantjes**, 40 **mezen**, meer nieuw dan terug, 3 **Vinken** en 2 **Groenlingen**. Tien vogels met teken na een dip in augustus en september en weer 2 **Hoornaars**, nieuw fenomeen in 2016.

Een bezoekje aan de Voorboezem zondag levert enkele voorspelbare soorten op, ook 2 **Rietgorzen**.

Maandag 10/10: eindelijk een **Bladkoning**! Daar mocht ik Marco wel voor uit zijn bed bellen.....

Verder 1 **Grote gele kwikstaart**, 7 **Roodborsten**, 4 **Zanglijsters**, 7 **Zwartkoppen**, 14 **Goudhanen** + 1 vreemde, 1 **Appelvink** en 1 **Rietgors** verder nog van alles wat met weinig mezen! Het driehonderdste buisje met teken dit jaar gaat de mist in: **Roodborst** trapte buisje inclusief teken uit mijn handen!

Onder zeer winderige omstandigheden donderdag 13/10 handvol mezen.

Zaterdag 15/10 wegens (mot-)regen niet vroeg gestart en wegens visite wel vroeg gestopt. Excursie fotografen op de vangplek. Die kregen, behalve 1 van de 9 **Vuurgoudhaantjes** en 1 van de 19 **Goudhaantjes** ook nog net de **Bladkoning** mee. Verder nog 7 vette **Zwartkoppen** en maar 1 van de veel talrijker aanwezige **Merels**. Mezen opnieuw schaars.

Zondag 16 (vroeg ochtend) en maandag 17 (late ochtend): 7 **Roodborsten**, 10 **Zwartkoppen**, 20 **Goudhaantjes** + een vreemde, 3 **Vuurgoudhaantjes**, 8 **Vinken** en 2 **Groenlingen**. **Pimpelmees** (4) en **Koolmees** (10 nieuw) doen het weer mondjesmaat, **Startmees** 1 per keer in plaats van een net vol!

19 Oktober: nu heeft ook Bram de **Bladkoning** als handsoort. Verder maar 2 **Merels**, 5 **Roodborsten**, 7 **Zwartkoppen**, 17 **Goudhaantjes** en 2 **Vuurgoudhaantjes**. De jaarlijkse voerdonatie van de fam.

Laan wordt weer in dank aanvaard.

Donderdagmiddag een paar uur, vrijdag laat (regen voorspeld): 8 **Roodborsten**, 3 **Zwartkoppen**, 1 **Tjiftjaf**, 32 **Goudhaantjes** en een paar mezen. Niet de elders vastgestelde "tsunami" van Roodborsten, al helemaal geen lijsters en inmiddels meer dan 100 Goudhaantjes deze maand. Op de namiddag van 22/10 bleek het niet mogelijk om de (chaotische) slaappleats telling van Aalscholvers te combineren met een paar netten open.

Zondag de rust van de Voorboezem opgezocht. Met Marco 45 vogels geringd waaronder 14 **Roodborsten** en 7 **Rietgorzen**. Barmsijzen en Baardmannetjes reageerden niet op geluid. Laatste dag van de herfstvakantie (eigenlijk eerste na de vakantie) met teveel oostenwind: 21 **Goudhaantjes** en verder vrijwel niets!

Klaas doet er 26/10 nog eens 24 **Goudhaantjes** bij naast 1 **Startaar**, 2 **Heggenmussen**, 2 **Zwartkoppen**, 2 **Vinken**, 3 **Roodborsten**, 3 **Merels** en 4 **Koolmezen**.

Op de laatste twee dagen van de maand doen Marco en Bert ook nog goede zaken: 3 **Winterkoningen**, 12 **Roodborsten**, 16 **Merels**, 2 **Zanglijsters**, de eerste **Koperwiek** van het seizoen, 8 **Zwartkoppen**, 27 **Goudhanen**, 4 **Vuurgoudhanen**, 3 **Pimpelmezen**, 8 **Koolmezen** (en veel meer terug), 1 **Ringmus**, 3 **Vinken** en 1 **Rietgorz**. Barmsijs en Sijs reageren niet op geluid.

Met weliswaar veel uren tijdens de herfstvakantie, een record aantallen Roodborsten (80+), Goudhanen (200+) en Bladkoningen (3!) deze maand en meer dan 600 vogels geringd.

Afbeelding 3: Bladkoning, één van de drie in oktober

November

Avond 3 november: 14 **Merels**, 1 **Koperwiek**, 2 **Zwartkoppen** en 1 **Goudhaan**. Doe je het wel voor. Zaterdag 5 oktober wordt gedomineerd door regen. Nieuw 19, terug 41 vogels! 3 **Startaar**, 3 **Zwartkoppen** en 4 **Vinken** zijn leuk, 1 **Goudhaan** en 4 **Merels** vallen een beetje tegen.

Rest van het weekend of regen of wind. Weinig te ringen: 8 **Merels** (7 in de boezem op een tapijt van appels!), 3 **Goudhaantjes**, 1 **Startaar** en 2 **Koolmezen**.

Donderdag 5 **Merels**. Vrijdag 1 **Zwartkop**, 1 **Vuurgoudhaan**, 1 **Heggenmus**, 2 **Merels**. Sprokkelen! Zaterdag 12/11 excursie van De Witte Schuur. Sascha Kuiper, HBO biologie studente, kwam kennis maken. Juist nu best veel en leuke vogels: 7 **Merels** + een vreemde, 2 **Zwartkoppen**, 1 **Tjiftjaf**, 8 **Goudhaantjes**, 3 **Vuurgoudhaantjes**, eindelijk 1 **Grote barmsijs** en nog wat gebruikelijke pietjes. Maandag kwam er al snel regen. Desondanks 1 **Zanglijster**, 9 **Merels**, 1 **Koolmees** en 5 **Vinken** geringd, maar meer terug (23) dan nieuw!

Zaterdag familie zaken, zondag storm, maandag 21/11 matig: op de twee vangplekken samen 4 **Merels**, 1 **Zanglijster**, 1 **Goudhaan**, 1 **Pimpelmees** en 2 **Koolmezen** geringd.

Donderdag avond ineens meer nieuw dan terug: 7 **Merels**, 4 **Koperwieken**, 3 **Goudhaantjes**, 1 **Vuurgoudhaan**, 2 **Koolmezen** en 1 **Vink** (Klaas had gevoerd!).

Maandag een uitstekende dag: 1 **Winterkoning**, 5 **Merels**, 2 **Tjiftjaffen**, 5 **Goudhaantjes**, 1 **Pimpelmees**, 4 **Koolmezen** en 2 **Groenlingen** + 35 terugvangsten.

Klaas doet er op twee vangplekken de laatste dag van de maand nog een handvol vogels bij: geen Kramsvogels tijdens kou, wel een man **Sperwer**!

Desondanks een uitzonderlijk zuinige novembermaand.

December

Klaas in zijn tuin 1 december 1 **Koolmees**, Bert bij Leemans 2 **Merels**, 2 **Koperwieken** en 1 **Vuurgoudhaan**.

Zaterdag samen en met maatschappelijke stagiaires Sam en Chris snoeiwerk gedaan. Klaas zet vooraf al een paar netten op en heeft handig gereedschap mee. Gevangen: 1 **Winterkoning**, 2 **Heggenmussen**, 1 **Roodborst**, 6 **Merels**, 1 **Tjiftjaf**, onze eerste **PALLAS' BOSZANGER** in 19 jaar ringen, 2 **Goudhaantjes**, 15 **Pimpelmezen**, 34 **Koolmezen**, 5 **Vinken**, 1 **Groenling**, 1 **Putter**, 1 **Kleine** en 1 **Grote barmsijs** (20 nieuw, 52 terug). TOPDAG!!!

Afbeelding 4: Pallas'Boszanger, onze eerste

Zondag in de mist met tweemaal zoveel netten en de helft van de tijd: 1 **Tjiftjaf**, 1 **Siberische Tjiftjaf**, 1 **Pimpelmees** en 1 **Vink** geringd + 25 terug. Maandag werken, maar onder hemels mooi winterweer toch uurtje voor donker: weinig van de doelsoorten **Merel** (2) en **Koperwiek** (2), maar nog wel 1 **Winterkoning**, 1 **Goudhaan**, 1 **Vuurgoudhaan** en 3 **Vinken**.

We hebben de smaak te pakken en Klaas heeft wat tijd. Snoeien in de boezem met vader Van den Berg en natuurlijk een paar netten open. Dat levert tijdens het werk nog 1 **Winterkoning**, 2 **Roodborsten**, 7 **Merels**, 4 **Kramsvogels**, 2 **Baardmannetjes**, 5 **Pimpelmezen**, 13 **Koolmezen** en 1 **Ringmus** op. Twee nieuwe jaarsoorten!

Woensdag 7 december slaat het noodlot toe. Tijdens een concert in Amsterdam is Klaas zijn auto open gebroken. Dat daaruit een laptop gestolen is: balen, al heeft de dief daar nog wel iets aan. Maar de ringkoffer gestolen: zeker zo zeer balen, want daar heeft niemand iets aan behalve een ringer!

Na de Ringersdag er weer op uit, op zondag 11/12. Liefst 14 **Startaar**mezen zonder ring, naast 1 **Zanglijster**, 1 **Goudhaan**, 1 **Vuurgoudhaan** en 1 **Groenling** + enkele mezen. Kat van de burens trekt een Staartaar mee de kop eraf uit een net ☹, dus meteen opruimen die netten!

Maandags, zonder de Staartaar mezen, blijven er alleen 2 **Goudhaantjes**, 2 **Koolmezen**, 1 **Vink** en 1 **Groenling** over om te ringen + 30, soms heel leuke terugvangsten, waaronder een **Ringmus**.

Woensdag gaat Klaas met zijn vader nogmaals snoeien in de boezem: netbaan "B" vrijmaken en bosje "R" kopje kleiner maken.

Op de avond van 15 december toch nog 1 **Heggenmus**, 7 **Merels** en 5 **Koperwieken**. Vrijdag erna vangt Klaas in de ochtend 35 "tweedehands" mezen tegen maar 1 **Koolmees** nieuw en 1 **Tjiftjaf**, 1 **Merel**, 2 **Roodborsten** en 3 **Vinken** (+ 4 terug).

Zaterdag met maatschappelijke stagiaires Chris en Sam in de boezem wilgen geknot en takken uitgesleept. Natuurlijk een paar netten opgezet: 3 **Merels**, 6 **Pimpelmezen**, 4 **Koolmezen** en 2 **Ringmussen** geringd.

Avond van de vrije maandag 19/12 (ochtend PTT geteld!) bijna geen lijsters: 1 **Merel** niet van ons en 2 **Koperwieken**. Wel ook nog een **Zwartkop** niet van ons, 1 **Goudhaan**, 1 **Roodborst**, 1 **Koolmees** en 1 **Vink**.

De ochtend van vrijdag 23/12 is minder lonend: 1 **Winterkoning** en 1 **Pimpel** nieuw. Kennelijk kunnen we meer verdienen op avonden: de 25ste 3 **Merels**, 2 **Koperwieken**, 1 **Zanglijster**, 1 **Pimpelmees** en 3 **Vinken** geringd. In totaal wel 40 vogels terug.

En om dat te bevestigen: 27 december in de ochtend 1 **Vink**, 1 **Sijs**, 1 **Koolmees** en 2 **Pimpelmezen** + liefst 10 terug (eentje geringd als na 2 kj op 1 januari 2013!)

In een kwartier in de tuin ving ik 1 **Pimpelmees** en 1 **Koolmees** terug (van Kerst 2012!).

Klaas ving op 30/12 slechts 1 nieuwe **Groenling** tegenover 24 terug vangsten.

Dus toch maar een avond of gewoon in de tuin de volgende keer.

Afbeelding 5: Maatschappelijke stage door Chris en Sam

Enkele soorten uitgelicht

Boerenzwaluw, Witte en Gele kwikstaart zijn slechts zeer mondjesmaat gevangen. Met de geluidsapparatuur weer helemaal op orde hopen we er komend jaar weer wat meer tijd aan te kunnen besteden.

Winterkoning en Heggenmus zouden moeten hebben geprofiteerd van een reeks zachte winters. Bij de resultaten van de broedvogelinventarisaties in de Dijkgatsweide en op het Wierholt wordt dat ook gesuggereerd (Otto de Vries, de Meerkoet 02, 2016). Wij vingden er maar betrekkelijk weinig van elk. Aanduiding voor een beroerd broedseizoen? Eens te meer blijkt hieruit, dat ringonderzoek en inventarisaties naast elkaar gelegd moeten worden om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over broedvogel trends en broedsucces. Voor de Grasmus geldt overigens hetzelfde: bij de inventarisaties werden opvallend hoge aantallen territoria vastgesteld, in ons ringonderzoek maar een heel bescheiden jaar qua vangsten.

Van de Merel is het zuinige aantal geringde vogels moeilijk verklaarbaar. Met name op de Waddeneilanden werden ze massaal geringd en wij vingden dan ook vier vreemde, vermoedelijk van Vlieland, geringde Merels. Ook Koperwieken waren trouwens eveneens niet talrijk aanwezig op onze slaappleats.

Waar de Rietzanger bovengemiddelde aantallen liet noteren, kwamen Bosrietzanger en Kleine karekiet op een nog lager peil uit dan vorig jaar. Er kan langzamerhand geen sprake meer zijn van toeval, zal toch de slechtere weersomstandigheden hier aandeel in hebben? Terwijl ook de Fitis maar blijft teruglopen in aantallen geringde vogels, gaat het met de Tjiftjaf nog steeds bergopwaarts. Mogelijk, dat een zich herstellende oeverstrook van de Zuiderhaven de tendensen nog wat kan laten keren.

Vormden 99 Goudhaantjes voor ons in 2015 al een record, dit jaar kwam de teller uit op 245 geringde exemplaren. Voor het tweede jaar achtereen meer dan “een paar” Goudhaantjes in het voorjaar, 19 namelijk. Zijn we getuige van een nieuwe trend, dat ook deze soort meer noordelijk blijft overwinteren? Er waren sowieso veel vogels van oostelijker herkomst in ons land terecht gekomen (zie Bladkoning en Pallas’ Boszanger). Vuurgoudhaantjes zijn kennelijk meegelift op deze golf. Zo heeft bijna elk jaar wel een uitschieter.

De relatief hoge aantallen van Ekster en Kauw zijn het gevolg van een speciaal ringproject dat Klaas gestart is. Hierover staat meer in het speciale hoofdstuk over deze projecten.

Vinken worden goed gevangen “op het voer”. Groenlingen doen dapper mee. Van beide soorten vangen we ook altijd wel een aantal slapers. Helaas kregen we vrijwel niets mee van een “golfje” barmsijzen welke door het land ging. Voorspelbaar was, dat we van een grote steekproef geringde Sijzen vorig jaar wel iets terug zouden horen. We kunnen van de terugmeldingen (zie daar) door anderen bijna de hele route terug naar de broedgebieden weer herleiden: via noord Duitsland tot diep in Noorwegen. Dit jaar vingden we er maar enkele.

Afbeelding 6: Grote gele kwikstaart

CES seizoen 2016

Het terrein blijft aan successie onderhevig: steeds meer en hogere struiken, vooral ook rond de tuin van Wierdsma. Al jaren nemen we ons voor, daar iets aan te doen, maar daar is eigenlijk professionele apparatuur (minimaal motorzaag, liefst ook versnipperaar) voor nodig. Dan blijft het bij, wel drastisch, snoeien van de wilg bij de netten S, T met hulp van maatschappelijk stagiaires van SG De Dijk en het vrijhouden van de looppaden en netbanen.

Het waterpeil is het hele seizoen door “normaal” geweest. In de aanloop van het seizoen was het koud. De eerste CES ronde was dan ook de enige waarbij we niet de volledige 6.5 uur hebben vol gemaakt. De zomer was bepaald niet warm en wel winderig. Het kostte zo nu en dan moeite om een geschikte vangdag te vinden (CES ronde 7 netten tijdelijk dicht wegens regen).

Resultaten

Waar we gebruikelijk altijd wel een (of soms zelfs twee) 100+ dagen mee maken, kwam het maximum aantal gevangen vogels dit jaar niet boven de 70 (ronde IX). Het aantal soorten was wel groter dan gebruikelijk: 36. Een **Sperwer**, **IJsvogel**, **Boompieper**, **Beflijster** of **Gaai** vangen we wel eens vaker, maar zeker niet jaarlijks bij CES. Ons laatste **Bokje** was toch al weer twaalf jaar geleden! Dat die ene **Spotvogel** nu juist een geringde was van vorig jaar... Uiteindelijk blijven **Gele kwikstaart**, **Gekraagde Roodstaart** en **Paapje** toch ook wel bijzonder.

“Tuinsoorten”, het is vaker vermeld, zijn zelden talrijk. We hebben voornamelijk een riet-locatie. Ik heb mijn best gedaan, een **Merel** nest te vinden in één van de wilgjes in het riet, maar heb dat niet kunnen vinden. Voor **Winterkoning** (nog lastiger natuurlijk), evenmin. Van beide hebben we adulte vogels vaak terug gevangen en later ook jongen.

We hebben, zeker halfweg het seizoen, na de eerste generatie jongen, opeens verschillende **Blaauwborsten** terug gevangen van eerdere jaren, die tot dan toe “onder de radar” gebleven waren. Het seizoen ging “uit als een nachtkaaars”; van tweede broedsels geen enkel bewijs.

Vorig jaar waren er doorlopend **Roodborsttapuiten** in ons terrein. Logisch dat je op een gegeven moment jongen vangt. Nu kwamen de jongen als een verrassing. Dat we opnieuw ook van een tweede broedsel de jongen te pakken krijgen (na CES nog 3!) mag dan niet zo verrassend meer zijn. Regionaal volgen we hiermee de landelijke trend van een succesvolle soort, waarvan het tien jaar geleden helemaal niet vanzelfsprekend was, dat ze bij ons broedden.

Bij de **Rietzangers** wel gedurende een zo lange periode nieuwe vogels te ringen, dat er stellig paren geweest zijn, die moeten haast wel twee broedsels geproduceerd hebben. Exact net zoveel geringd als vorig jaar en eentje minder terug gevangen. Het betekent, een boven gemiddeld seizoen voor deze soort.

De **Kleine karekiet** blijft ruim achter bij de aantallen van vorig jaar. Juist nu er een (promotie) onderzoek gedaan werd naar gifstoffen in het leefmilieu (universiteit Nijmegen) met de Kleine karekiet als figurant. Ik heb er niet veel van terug gehoord. De trend is al jaren negatief!

Eenzelfde beeld voor de **Fitis**. Veel adulte vogels, weinig jongen en nog een onverwachte piek in CES ronde XI. Iets meer geringd dan vorig jaar, maar nog altijd zeer bescheiden aantallen vergeleken met de lange termijn.

De **Ringmussen** gaan nog pieken na het CES project. Er zitten er direct na het CES seizoen genoeg en we vangen er in de loop van augustus nog ruim 40. **Groenlingen** lijken een vaste waarde te worden de laatste jaren met 2016 niet als uitzondering. Bij **Putters** al jaren hetzelfde verhaal: in de eerste helft van het CES seizoen altijd wel een aantal, zelden jongen daarna. En tevens het zelfde beeld van

al enkele jaren voor de **Kneu**, maar dan, in tegenstelling tot bij de Putter, eigenlijk altijd wel jongen. Best aardige aantallen vrij vroeg dit jaar, maar weinig of geen tweede broedsels.

Tot slot de **Rietgors**: ondanks dat ons terrein ideaal lijkt voor de soort, gaan de aantallen gemiddeld al jaren achteruit. Ook dit jaar halen we amper het langjarige gemiddelde.

Nieuw geringd 422 vogels is iets onder het gemiddelde van de afgelopen tien jaren. Boven de 200 terug is gebruikelijk.

2016	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
Datum	18/0 4	28/0 4	07/0 5	16/0 5	28/0 5	05/0 6	18/0 6	25/0 6	04/0 7	15/0 7	24/0 7	06/0 8	
Soort													
Sperwer						1/-							1/-
Bokje		1/-											1/-
IJsvogel					-1								-1
Boerenzwaluw					1/-				2/-		2/-		5/-
Boompieper			1/-										1/-
Witte kwikstaart	1/-	2/-			2/-	2/-	3/-						10/-
Gele kwikstaart					2/-								2/-
Winterkoning		1/-	-1		1/1		1/1			2/1	-1	1/-	6/5
Heggenmus		-1	-1		-1				1/-				1/3
Roodborst	1/-	1/1											2/1
Blauwborst	1/1	-2	-2	-1	-3	1/2	2/3	6/2	2/5		-1		12/22
Gekr. Roodstaart			2/-		1/-								3/-
Paapje			1/-										1/-
Roodborsttapuit					2/1	2/-		1/-				2/-	7/-
Beflijster			1/-										1/-
Merel		1/-	3/1	-2	1/1	1/2	1/1	-3	-1	1/1		1/1	9/13
Zanglijster		2/-											2/-
Sprinkhaanzanger					1/-						1/-		2/-
Rietzanger	4/2	1/9	6/7	-10	3/6	1/8	5/5	10/6	16/6	9/6	6/-	4/-	65/65
Bosrietzanger					-1	1/-	1/-	1/-	2/-	1/2	-1	1/-	7/4
Kleine karekiet			4/-	3/1	6/3	3/2	2/2	2/1	9/1	9/2	21/5	13/4	72/21
Spotvogel				-1									-1
Braamsluiper		2/-		1/-	-1			2/-	1/-				6/1
Grasmus		1/-	8/-					1/-	2/-		2/-		14/-
Tuinfluitier		1/-	1/1				2/-				2/1	2/-	8/2
Zwartkop	-1		-1	1/-		1/1		1/-	4/1	4/-	1/-	4/1	16/5
Tjiftjaf		1/-	-1			1/-					1/-	1/-	4/1
Fitis		1/1	1/-	1/1	1/-	1/1	2/2	11/3	8/2	4/2	12/1	4/1	46/14
Pimpelmees	-2	-1	-1		1/-			2/1	1/-	1/-	1/1	2/-	8/6
Koolmees	2/1			-2	1/1		3/-	-2	2/-		-1	-1	8/8
Gaai										1/-			1/-
Ringmus		-1				2/-	-1	-2		3/-			5/4
Vink								1/-					1/-
Groenling		1/-		4/1	1/2	1/1				1/-	2/-	6/-	16/4
Putter		4/-	2/1			3/-							9/-
Kneu	8/-	4/2	5/-	3/1	8/3	3/2		-1			5/-		36/9
Rietgors	1/3	-1	1/1	1/-	2/-	2/1	4/-	8/2	3/2	9/2	1/-	1/-	33/12
Totaal nieuw/ terug;	18/ 10	24/ 19	36/ 18	14/ 20	34/ 25	26/ 20	26/ 15	46/ 23	52/ 18	47/ 16	55/ 12	44/ 8	422/ 204

Tabel 1: Resultaten C43 De Voorboezem 2016. Eerste getal = nieuw geringd / tweede getal = reeds geringde vogel terug, ongeacht of deze al eerder in het seizoen gevangen was.

We hebben in de loop der jaren al van allerlei “beesten” in de netten gehad, watertorren, libellen, hommels, nachtvlinders, maar Hoornaars zijn nieuw (en niet eenmalig!). Er bleek een enorm nest rondom een oude nestkast in de kastanje tussen onze netten A en B aanwezig te zijn. Toen het wat kouder werd en de Hoornaars “in rust” gingen (november!), hebben spechten het nest overigens vakkundig gesloopt en er ongetwijfeld de poppen uit gepeuterd.

De vakanties van Klaas en Bert sloten precies op elkaar aan, zodat er weer volgens protocol 12 CES rondes voltooid konden worden. Maurice Knijnsberg heeft een aantal malen geassisteerd in de tijd, dat het mogelijk druk had kunnen worden en Bram Laan toonde zich een zeer belangstellend aspirant.

Het is vaak “hard werken” en met nat riet ’s ochtends, is het helemaal niet leuk om zelf telkens kleddernat uit het riet te komen en maar met moeite de vogels droog te houden, maar projectmatig onderzoek zal altijd zijn waarde behouden. C43 “De Voorboezem” loopt nu al negentien jaar zonder onderbreking.

Afbeelding 7: Sperwer, jong mannetje

Nestkastonderzoek bij gemaal Leemans en voormalige Camping Robbenoordbos

Reeds meer dan 10 jaren hangen er nabij onze ringlocatie bij gemaal Leemans en rond de voormalige Camping, niet ver daar vandaan, ongeveer 40 nestkasten. Deze worden jaarlijks gecontroleerd tijdens het broedseizoen. De gegevens worden doorgegeven aan de Landelijke werkgroep NESTKAST.

Sinds 2014 is een “oude” route in het Sluitgatbos opnieuw opgeknapt en jaarlijks gecontroleerd. Het aantal nestkasten is vorig jaar uitgebreid. Voorts is er een route gestart in het Dijkgatbos. Daarvan zijn de gegevens nog moeilijk vergelijkbaar, maar ze wijken niet wezenlijk af van de hieronder gepresenteerde.

Al enkele jaren werd het broedseizoen steeds verder vervroegd, resulterend in het vroegste broedseizoen ooit gedurende ons onderzoek in 2014. Er was in een dergelijk vroeg seizoen tijd genoeg voor succesvolle tweede broedsels. In 2015 trad een trendbreuk op: de eerste eieren werden zeer laat vastgesteld. Er was al bijna geen voedsel genoeg voor de eerste broedsels, dus logisch dat er amper tweede broedsels voorkwamen. Het seizoen 2016 nam weer beduidend vroeger een aanvang (zie tabel 2), maar vervolgens werd het nat en koud en stopte een aantal vogels tijdens de eileg. Ook verlieten vogels hun legsels en sommige begonnen in een andere nestkast opnieuw. Zo kwamen er ook legsels door elkaar, waarbij de eerste pogingen vaak mislukten. Broedende vogels moesten er wel voor kiezen om zelf te overleven en zo kwam er ook nu van tweede broedsels niets terecht (zie tabel 2 voor aantallen eieren, jongen en uitgevlogen jongen).

Voor de goede orde: in landelijk perspectief beginnen de vogels in onze nestkasten “gemiddeld” of “later dan gemiddeld” vergeleken met midden, oost of zuid Nederland.

Tot aan de jaarwisseling 2016 – '17 vingten we op de voerplaats bij Leemans diverse als pullus geringde Koolmezen terug (langjarig gemiddelde 25%), maar veel meer dan in andere jaren Pimpelmezen. Opvallend was het hoge percentage vogels dat al in een eerder jaar geboren was. Bij de SBB werkschuur zijn voorts in oktober enkele mezen gecontroleerd, die als nestjong langs de Sluitgatweg geringd waren.

Juist de combinatie van het ringen van pullen in de nestkasten en het terug vangen op de voerplek levert zeer interessante gegevens op. Eigenlijk zouden we ook wat vaker volwassen vogels in de winter in de nestkasten willen controleren, maar dat is nogal bewerkelijk en als je in de duisternis met licht door het bos loopt, moet je vaker dan je lief is, iets uitleggen, bijvoorbeeld aan oom agent.

Koolmees	Jaar	Aantal 1 ^e br.	Aantal 2 ^e br.	Eieren 1 ^e br.	Eieren 2 ^e br.	Jongen 1 ^e br.	Jongen 2 ^e br.	Uitgevl. 1 ^e br.	Uitgevl. 2 ^e br.	Datum 1 ^e ei
	2014	24	13	215	67	176	47	163	44	05-04
	2015	27	2	196	12	145	9	128	6	20-04
	2016	22	2	191	8	138	0	127	0	15-04
Pimpelmees										
	2014	14	4	150	19	124	12	123	9	02-04
	2015	10	1	86	7	66	7	52	7	19-04
	2016	16	0	169	0	126	0	124	0	13-04

Tabel 2: Overzicht resultaten nestkastonderzoek gemaal Leemans en “Camping”, noordelijk Robbenoordbos. 1ste
Br.= eerste broedsel, 2de br. = tweede broedsel

Teken in 2016

Inmiddels een vast protocol: zodra we bij een vogel of bij onszelf een teek aantreffen, wordt deze verwijderd met een pincet, in een verzamelbuisje gestopt en met enige regelmaat, wordt een aantal buisjes opgestuurd naar de “Tickbusters” van de Universiteit van Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde, UCTD (Utrecht Centrum voor Teken-gebonden Ziekten; de “D” komt van het Engelse Diseases).

Jaarlijks versturen wij ruim 300 van deze buisjes, met in het eerste jaar, 2013, in totaal 943 teken, vervolgens 1124, 1681 en dit jaar 931 verzamelde teken. Aanvankelijk troffen we de meeste aan in juli, vanaf 2014 kwam het “teken hoogtepunt” steeds in juni. Elk jaar is er een tweede piek zodra in oktober-november de Merels en Koperwieken in onze vangsten sterk toenemen. Beide pieken haalden dit jaar lang niet de hoogte van die in voorgaande jaren. De lijsters in het najaar bleven sterk achter vergeleken met eerdere jaren. Hoewel het na vier jaar riskant is om van patronen te spreken, nemen in de onderzochte periode de aantallen in maart en april wel steeds verder toe. Zijn de laatste twee winters dan werkelijk zo gunstig geweest voor teken?

In tabel 3 staat een overzicht van aantallen vogels waarbij aangegeven aantallen teken zijn aangetroffen per maand.

De Merel is vanaf het begin de hoofd leverancier van teken in ons onderzoek. Heggenmus, Roodborst en Zanglijster strijden vaak om de tweede plek maar inmiddels is de Koolmees sterk in opkomst. Het lijkt vrijwel uitgesloten, dat we de teken in de eerste twee jaren bij Koolmezen massaal over het hoofd gezien hebben.

De uitwerking van de gegevens in Utrecht is nog niet gereed. Zeker is wel, dat we slechts bij hoge uitzondering een “exotische” teek in onze steekproef tegenkomen, een exemplaar dat door een trekvogel is opgepikt in Afrika of onderweg in het Middellandse Zee gebied.

Zeker is ook, dat je als bezoeker aan het Robbenoord- of Dijkgatsbos jezelf naderhand altijd op teken moet controleren. Er worden bij de teken diverse ziekteverwekkers (pathogenen) aangetroffen, in meer dan 10 % van de gevallen ook de veroorzaker van de ziekte van Lyme.

Wij lopen het grootste risico wanneer we bezig zijn met onderhoud aan het terrein of tijdens de nestkast controles, juist als je iets van de gebaande paden afwijkt.

Zowel bij het oprukken van het Usutuvirus, waar in midden Europa en zuid Nederland vooral Merels aan dood gingen, als recent bij de nieuwe uitbraak van vogelgriep, hebben vogel onderzoekers in het algemeen en vogelringers in het bijzonder hun toegevoegde waarde aan het zoönose onderzoek wel bewezen. Zonder de bijdrage van de ringers zouden zowel de Universiteit van Utrecht als de Erasmus Universiteit te Rotterdam met veel te weinig onderzoek-materiaal zitten om zinnige uitspraken over teken en door teken overgebrachte ziekten te kunnen doen.

Aan ons zal het niet liggen. We hebben de nieuwe voorraad buisjes voor 2017 al weer ontvangen en op het moment van schrijven van dit jaarverslag de eerste teken ook al weer!

2016 Maand	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Σ
Soort													
Sperwer						1/5							1/5
Winterkoning					1/1	5/9				1/1			7/11
Heggenmus			5/22	5/13	1/2	11/87	2/7						24/131
Roodborst		1/1	3/5	6/13		8/22	2/4	3/8	3/5	10/31		1/1	37/90
Nachtegaal						1/6							1/6
Beflijster					1/1								1/1
Merel	9/19	18/55	12/48	2/13	7/32	9/57	2/8	3/17	5/13	13/41	7/13	7/13	94/329
Zanglijster				3/3	1/3	1/15	3/8	2/19	1/1	3/10		1/1	15/60
Koperwiek	1/1	4/9								1/1	1/1	1/1	8/13
Braamsluiper						1/1							1/1
Grasmus					1/1	2/2							3/3
Zwartkop				1/1		1/2	8/14						8/17
Kl. karekiet					1/1								1/1
Tijftjaf			2/3										2/3
Fitis							3/6						3/6
Pimpelmees		1/1											1/1
Koolmees	5/10	9/11	51/114	32/88	6/7	1/1			1/1	3/3			108/235
Vink					1/1								1/1
Groenling					1/1								1/1
Los lopend mens			2/3		4/4					1/1			8/9
Totaal 2016	15/ 30	33/ 77	75/ 195	49/ 131	25/ 54	41/ 211	21/ 50	8/ 44	10/ 20	33/ 89	8/ 14	10/ 16	328/ 931 *

Tabel 3: Overzicht teken 2016 per maand, eerste getal aantal vogels/ tweede getal aantal teken. In maand II avond van 04/02 bij slecht licht niet alle reeds geringde Merels op teken gecontroleerd. *hand geteld komt niet helemaal overeen met aantal werkelijk verzonden buisjes

Afbeelding 8: Koolmees met teken

Kauwen en Eksters

In de afgelopen jaren werden tijdens, voornamelijk, tuinvangsten al geregeld Kauwen en Eksters gevangen. Deze werden altijd alleen voorzien van een metalen ring van het vogeltrekstation. Omdat kraaiachtigen over het algemeen bekend staan om hun slimheid lieten de dieren zich veelal niet terugvangen en bleek het lastig te zijn de metalen ringen correct af te lezen. Dit zorgde dus voor een laag aantal terugmeldingen. Wel werden er geregeld geringde vogels in de omgeving van de ringplaats gezien. Ook doken er geregeld dieren verder van de ringplek op (o.a. rondom de Muiter in Medemblik). Deze werden wel als ringdragende vogel gezien maar niet afgelezen zodat men niet wist welk individu dit betrof.

Om toch meer te weten te komen over de gedragingen van deze soorten werd in overleg met het Vogeltrekstation (VT) gekeken naar het opstarten van soortprojecten. Er bleek al een soortproject voor Kauwen te bestaan, waarbij aangesloten kon worden.

Opzet projecten

De opzet van de beide soortprojecten is bijna identiek.

In overleg met het VT en Dirk Raes, webmaster van www.cr-birding.org, is voor Kauw en Ekster gekozen voor “opvallende” gele kleurringen met een inscriptie. De vangmethode is in principe voor beide soorten gelijk, namelijk door gebruik te maken van een vangkooi. Van Kauwen worden echter ook nestjongen geringd. De vanginspanning hangt af van de beschikbare tijd en de aanwezigheid van vogels.

Vragen die we door de kleurringprojecten willen beantwoorden zijn:

- Waar blijven de nestjongen en hoever gaan ze van hun geboorteplek?
- Hoe gedragen Kauwen en Eksters zich binnen en buiten de bebouwde kom?
- Vindt er uitwisseling plaats tussen vogels binnen en buiten de bebouwde kom?

Voor Kauwen is afgesproken om de gele kleurringen te voorzien van een zwarte inscriptie die begint met de letter E gevolgd door 3 cijfers, zoals bijvoorbeeld **E200**.

Bij Eksters is ervoor gekozen om de zwarte inscriptie uit twee cijfers te laten bestaan zoals **05**.

Vangsten

De aantallen die dit jaar zijn gevangen en voorzien van een kleurring zijn duidelijk hoger dan het langjarig gemiddelde (zie tabel 4). Dit is uiteraard duidelijk te verklaren door een grotere inspanning voor de projecten. Alle vogels zijn tussen april en augustus gevangen.

Kauw

Van het aantal gevangen Kauwen, 46 dit jaar, zijn er 26 als nestjong geringd, met dank aan Luc Smit en Leon Kelder. Zowel bij de werkschuur van Staatsbosbeheer in het Robbenoordbos als bij verschillende boerderijen in de Wieringermeer zijn nesten van Kauwen aangetroffen in nestkasten voor Steen-, Kerk- en Bosuil. Bij de werkschuur zijn met enige inspanning ook enkele adulte broedvogels op het nest gevangen, waaronder één die in 2012 al als broedvogel was gerind. De overige Kauwen zijn voornamelijk geringd in de achtertuin aan de Schepenlaan in Medemblik. Ook zijn er enkele exemplaren in Kreileroord en Den Oever voorzien van ringen.

Ekster

Van de Ekster zijn er dit jaar 7 geringd, de meeste in Medemblik, één asielvogel en één exemplaar in Den Oever. In Medemblik werd één exemplaar uit eerdere jaren teruggevangen. Naast de metalen ring is nu ook een kleurring toegevoegd.

Eerste meldingen

Aangezien het onderzoek zeer recent is begonnen, is het nog te vroeg om harde uitspraken te doen over trends, gedragingen, patronen, etcetera. Wel zijn er, zoals verwacht, al direct vogels afgelezen dankzij de kleurringen. Ook zijn er diverse terugmeldingen van vogels binnengekomen. Zie hiervoor het kopje: terugmeldingen, onze ringen elders.

Afbeelding 9: Kauw "E200"

Kauw

Negen verschillende Kauwen werden na het ringen één of meerdere malen afgelezen in de omgeving van de ringplek. Daarvan zijn twee vogels later teruggemeld via het invoerportaal Griel van het Vogeltrekstation.

Kauw "E200" werd op 16 april als eerste projectvogel gekleurringd en werd eind mei nog tweemaal afgelezen op het grasveld nabij de boothelling aan de Voorhamer. Half juni werd zij geschoten nabij de vuilstort.

"E207" werd begin mei geringd en 10 juni afgelezen op het grasveld bij de boothelling. Zeven dagen later werd deze gevonden door een aantal scholieren nabij SG de Dijk.

“E206” en “E210” zijn na het ringen (op resp. 03/05, en 08/05) meerdere malen gezamenlijk afgelezen waarbij het samen optrekkende gedrag erop lijkt dat dit een paar betreft. Bij één van de broedvogels bij de werkschuur van SBB, geringd in 2012, werd dit jaar een kleurring toegevoegd. De Kauw gaat nu door het leven als “E272” en is dit jaar al meerdere malen na broedseizoen weer gezien op het terrein van SBB.

Ekster

Van de zeven Eksters hebben we drie verschillende vogels nog weer kunnen aflezen. Vooral Ekster “00” en “03” zijn vogels die zich regelmatig ophouden rondom de Schepenlaan. Hoewel ze duidelijk niet bij elkaar horen als paar worden ze vaak gezien. Uit diverse waarnemingen lijkt het erop dat er minimaal drie verschillende paartjes gebruik maken van de directe omgeving van de ringplek. De toekomst zal uitwijzen of we daar later meer over kunnen zeggen.

Afbeelding 10: Ekster "00"

Overzicht geringde vogels 1998-2016

Soort	Totaal 1998 - 2015	Gemiddelde 1998 - 2015	2015	2016
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	10			
Wilde eend <i>Anas platyrhynchos</i>	1			
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	1			
Sperwer <i>Accipiter nisus</i>	23	1.3	1	3
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	4			
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	2			
Patrijs <i>Perdix perdix</i>	1			
Fazant <i>Phasianus colchicus</i>	2			
Waterral <i>Rallus aquaticus</i>	3			
Porseleinhoen <i>Porzana porzana</i>	1			
Waterhoen <i>Gallinula chloropus</i>	21	1.2		1
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	6			
Kleine plevier <i>Charadrius dubius</i>	10			
Bokje <i>Lymnocyptes minimus</i>	14			1
Watersnip <i>Gallinago gallinago</i>	7			
Houtsnip <i>Scolopax rusticola</i>	12			
Witgat <i>Tringa ochropus</i>	1			
Kokmeeuw <i>Chriococephalus ridibundus</i>	18			
Holenduif <i>Columba oenas</i>	4			
Houtduif <i>C. palumbus</i>	4			
Turkse tortel <i>Streptopelia decaocto</i>	20	1.1	1	2
Zomertortel <i>S. turtur</i>	1			
Koekoek <i>Cuculus canorus</i>	3			
Kerkuil <i>Tyto alba</i>	2			
RANSUIL <i>Asio otus</i>				1
Ijsvogel <i>Alcedo atthis</i>	93	5.2	6	14
Draaihals <i>Jynx torquilla</i>	11			
Groene specht <i>Picus viridis</i>	1			
Grote bonte specht <i>Dendropocos major</i>	125	6.9	5	3
Veldleeuwerik <i>Alauda arvensis</i>	3			
Oeverzwaluw <i>Riparia riparia</i>	16			
Boerenzwaluw <i>Hirundo rustica</i>	1822	101.2	3	9
Huiszwaluw <i>Delichon urbica</i>	63	3.5		
Boompieper <i>Anthus trivialis</i>	28	1.6		1
Graspieper <i>A. pratensis</i>	37	2.1	1	
Waterpieper <i>A. spinoletta</i>	14			
Gele kwikstaart <i>Motacilla flava</i>	233	12.9		2
Engelse kwikstaart <i>M. flavissima</i>	1			
Grote gele kwikstaart <i>M. cinerea</i>	11			1
Witte kwikstaart <i>M. alba</i>	1253	69.6	4	17
Rouwkwikstaart <i>M. yarrellii</i>	20	1.1		
Pestvogel <i>Bombicilla garrulus</i>	10			
Winterkoning <i>Troglodites troglodites</i>	1384	76.9	58	60
Heggenmus <i>Prunella modularis</i>	1587	88.2	84	83
Roodborst <i>Erithacus rubecula</i>	2944	163.6	179	219

Soort	Totaal 1998 - 2015	Gemiddelde 1998 – 2015	2015	2016
Nachtegaal <i>Luscinia megarhynchos</i>	68	3.8	5	5
Blauwborst <i>L. svecica (cyanecula)</i>	264	14.7	18	17
Zwarte roodstaart <i>Phoenicurus ochruros</i>	3		1	
Gekraagde roodstaart <i>P. phoenicurus</i>	44	2.4	1	4
Paap <i>Saxicola rubetra</i>	37	2.1		1
Roodborsttapuit <i>S. rubicola</i>	76	4.2	13	10
Groenlandse tapuit <i>Oenanthe oenanthe leucorhoa</i>	3			
Beflijster <i>Turdus torquatus</i>	6			1
Merel <i>T. merula</i>	4804	267.1	293	206
Kramsvogel <i>T. pilaris</i>	120	6.7	1	4
Zanglijster <i>T. philomelos</i>	907	50.4	35	44
Koperwiek <i>T. iliacus</i>	974	54.1	65	32
Grote lijster <i>T. viscivorus</i>	7			
Cetti's zanger <i>Cettia cetti</i>	1			
Sprinkhaanzanger <i>Locustella naevia</i>	70	3.9	1	2
Snor <i>L. luscinoides</i>	5			
Rietzanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	1555	86.4	93	97
Veldrietzanger <i>A. agricola</i>	2			
Waterrietzanger <i>A. paludicola</i>	3			
Bosrietzanger <i>A. palustris</i>	738	41.0	31	25
Kleine karekiet <i>A. scirpaceus</i>	6119	339.9	199	175
Grote karekiet <i>A. arundinaceus</i>	3			
Spotvogel <i>Hippolais icterina</i>	35	1,9	5	1
Braamsluiper <i>Sylvia curruca</i>	197	10.9	17	17
Grasmus <i>S. communis</i>	666	37.0	54	31
Tuinfluitier <i>S. borin</i>	957	53.2	49	43
Zwartkop <i>S. atricapilla</i>	4406	244.8	263	311
Fluiter <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2			
Tjiftjaf <i>P. collybita</i>	1503	83.5	104	115
Bruine boszanger <i>P. fuscatus</i>	1			
Bladkoning <i>P. inornatus</i>	6			3
PALLAS' BOSZANGER <i>P. proregulus</i>				1
Fitis <i>P. trochilus</i>	3588	199.3	85	78
Goudhaan <i>Regulus regulus</i>	607	33.7	99	245
Vuurgoudhaan <i>R. ignicapillus</i>	403	22.4	24	39
Grauwe vliegenvanger <i>Muscicapa striata</i>	72	4.0	2	
Bonte vliegenvanger <i>Ficedula hypoleuca</i>	5			
Baardman <i>Panurus biarmicus</i>	161	8.9		2
Staartmees <i>Aegialos caudatus</i>	671	37.3	26	43
Zwarte mees <i>Periparus ater</i>	427	23.7	64	2
Pimpelmees <i>Cyanistes caeruleus</i>	5035	279.7	403	478
Koolmees <i>Parus major</i>	7550	419.4	556	584
Boomkruiper <i>Certhia brachydactyla</i>	119	6.6	7	4
Kortsnavelboomkruiper <i>C. familiaris macrodactyla</i>	1			
Taigaboomkruiper <i>C.f.familiaris</i>	1			

Soort	Totaal 1998 – 2015	Gemiddelde 1998 - 2015	2015	2016
Grauwe klauwier <i>Lanius collurio</i>	3		1	
Klapekster <i>L. excubitor</i>	1			
Roodkopklauwier <i>L. senator</i>	1			
Gaai <i>Garrulus glandarius</i>	37	1.9	4	1
Ekster <i>Pica pica</i>	28	1.4	4	7
Kauw <i>Coloeus monedula spermologus</i>	60	3.3	11	46
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	609	33.8		2
Huisemus <i>Passer domesticus</i>	183	10.2	4	
Ringmus <i>P. montanus</i>	869	48.3	19	56
Vink <i>Fringilla coelebs</i>	1574	87.4	105	110
Keep <i>F. montifringilla</i>	96	5.3	1	
Groenling <i>Chloris chloris</i>	758	42.1	69	76
Putter <i>Carduelis carduelis</i>	245	13.6	36	14
Sijs <i>Spinus spinus</i>	610	33.9	288	7
Kneu <i>Linaria cannabina</i>	218	12.1	29	49
Barmsijs <i>Acanthis flammea / cabaret</i>	26	1.4		
Kleine barmsijs <i>A. cabaret</i>	55	3.1		1
Grote barmsijs <i>A. flammea</i>	297	16.5		2
Kruisbek <i>Loxia curvirostra</i>	1			
Goudvink <i>Pyrrhula pyrrhula europoae</i>	7			
Noordse goudvink <i>P.p. pyrrhula</i>	10			1
Roodmus <i>Carpodacus erythrinus</i>	2			
Appelvink <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	148	8.2	12	7
Ijsgors <i>Calcarius lapponicus</i>	1			
Geelgors <i>Emberiza citrinella</i>	1			
Rietgors <i>E. schoeniclus</i>	2003	111.3	44	56
Totaal	59.787	3321	3474	3472

Tabel 4: Overzicht totaal nieuw geringde vogels 1998 t/m 2016

Afbeelding 11: Siberische Tjiftjaf

Terugmeldingen

Ringen NVO

Merel "Arnhem L 486803", geringd ??

Gecontroleerd: 30 oktober 2016 als vrouw volgroeid, Voorboezem

Merel "Arnhem L 486829", geringd ??

Gecontroleerd: 30 november 2016 als vrouw 1 kj, Voorboezem

Merel "Arnhem L 503707", geringd ??

Gecontroleerd: 12 november 2016 als vrouw 1 kj, Leemans

Merel "Arnhem L 504271", geringd ??

Gecontroleerd: 19 december 2016 als man na 1 kj, Leemans

Rietzanger "San Sebastian 1Y 75745", geringd 09 april 2016 als na 1 kj, Utrera, Sevilla

Gecontroleerd: 28 april 2016 als na 1 kj, CES, 1952 km

Kleine karekiet "Arnhem BE 11010", geringd 22 augustus 2015 als 1 kj, Zandvoort

Gecontroleerd: 30 juni 2016 als man na 1 kj, Leemans, 73 km

Kleine karekiet "Brussels 14034157", geringd 03 augustus 2015 als 1 kj, Bornem

Gecontroleerd: 24 juli 2016 als na 1 kj, CES, 208 km

Kleine karekiet "Brussels 14198491", geringd 15 augustus 2015 als 1 kj, Stockay

Gecontroleerd: 24 juli 2016 als na 1 kj, CES, 260 km

Kleine karekiet "Arnhem BE 51412", geringd 06 augustus 2015 als 1 kj, Veluwemeer, Elburg.

Gecontroleerd: 14 augustus 2016 als vrouw na 1 kj, Voorboezem, 74 km

Tuinfluitier "Arnhem V 714458", geringd 31 augustus 2014 als 1 kj, Wassenaar

Gecontroleerd: 10 juli 2016 als man na 1 kj, Leemans, 99 km

Zwartkop "Arnhem V 799311", geringd 26 september 2015 als vrouw, Castricum

Gecontroleerd: 17 april 2016 als vrouw na 1 kj, Leemans, 49 km

Zwartkop "Arnhem BF 81136", geringd ??

Gecontroleerd: 19, 23, 27 december 2016 als vrouw, Leemans

Tijftjaf "Arnhem ABB 389", geringd 09 augustus 2015 als 1 kj, Vlieland

Gecontroleerd: 07 mei 2016 als man na 1 kj, CES, 39 km

Fitis "Brussels CA 5056", geringd 01 augustus 2015 als 1 kj, Oorderen, Antwerpen

Gecontroleerd: 25 juni 2016 als ruiende man na 1 kj, + 07 augustus, CES, 187 km

Goudhaan "Arnhem AAJ 855", geringd 02 oktober **2015(!)** als man 1 kj, Castricum

Gecontroleerd: 10 oktober 2016 als man na 1 kj, Leemans, 51 km

Goudhaan "Arnhem AGS 131", geringd 8 oktober 2016 als man 1 kj, Zwanenwater

Gecontroleerd: 16 oktober 2016 als man 1 kj, Leemans, 26 km

Staartmees "AEA 947", geringd 03 oktober 2014, eendenkooi Stroeërkoog

Gecontroleerd: 06 april 2016, Leemans

Pimpelmees "Arnhem AX 87833", geringd 01 november 2014 als 1 kj, Zandvoort

Gecontroleerd: 18 februari 2016 als na 2 kj, Leemans, 73 km

Pimpelmees "Arnhem BE 83707", geringd 19 oktober 2015 als 1 kj, Zwanenwater

Gecontroleerd: 17 maart 2016 als 2 kj, Leemans, 26 km

Koolmees "Arnhem V 790623", geringd 06 oktober 2015, Kooi Stroeërkoog

Gecontroleerd: 08 februari 2016 als man 2 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem V 791147", geringd 30 oktober 2015 als man 1 k, Zwanenwater

Gecontroleerd: 20 februari en 05 maart 2016 als man 2 kj, Leemans, 28 km

Koolmees "Arnhem V 760336", geringd 09 oktober 2014 als vrouw 1 kj, Korverskooi Texel

Gecontroleerd: 25 februari 2016 als vrouw na 2 kj, Leemans, 26 km

Putter "Brussels 14418515", geringd ??

Gecontroleerd: 07 mei 2016 als man na 1 kj, CES

?? = gegevens nog niet bekend ten tijde van het samenstellen van dit verslag.

Onze ringen elders

Sperwer "1574031", geringd 05 oktober 2015 als man 1 kj, Leemans

Gevonden: 03 januari 2016, dood tegen glas, Akkerweg Oosterland, 1 km

IJsvogel "P 37253", geringd 20 november 2015 als vrouw 1 kj, Leemans

Gevonden: 10 november 2016, dood tegen glas, Nieuwlanderweg, Den Oever

Merel "L 339656", geringd 11 juli 2012 als vrouw 1 kj, Leemans

Gecontroleerd: 01 november 2016, Kooi Stroeërkoog

Rietzanger "BC 35796", geringd 06 juli 2015 als 1 kj, CES

Gecontroleerd: 22 juni 2016 als man na 1 kj, Zwanenwater, 25 km

Kleine karekiet "BE 42329", geringd 07 augustus 2016 als 1 kj, CES

Gecontroleerd: 25 augustus 2016 als 1 kj, Heureux (B), onder Maastricht, 254 km

Zwartkop "V 823990", geringd 04 juli 2016 als 1 kj, CES

Gecontroleerd: 07 september 2016 als man 1 kj, Castricum, 49 km

Zwartkop "V 823975", geringd 02 juli 2016 als 1 kj, Leemans

Gecontroleerd: 08 september 2016 als man 1 kj, Castricum, 51 km

Zwartkop "V 824246", geringd 10 augustus 2016 als vrouw 1 kj

Gecontroleerd: 14 september 2016 als vrouw 1 kj, Castricum, 51 km

Zwartkop "V 773788", geringd 16 mei 2015 als vrouw na 1 kj, Leemans

Gecontroleerd: 23 september 2016 als vrouw na 1 kj, Beachy Head bij Eastbourne, 410 km

Zwartkop "V 824356", geringd 08 september 2016 als vrouw 1 kj, Leemans

Gecontroleerd: 21 september 2016 als vrouw 1 kj, Schiermonnikoog, 98 km **verkeerde kant op!**

Grauwe vliegenvanger "AS 73277", geringd 03 augustus 2009, Leemans

Gecontroleerd: 23 augustus 2016, Korverskooi, Texel, 26 km, **ruim 7 jaar!**

Goudhaan "AEJ 770", geringd 19 oktober 2015 als man 1 kj, Leemans`

Gecontroleerd: 01 november 2015 als man 1 kj, Usquert (Gr), 117 km

Goudhaan "AHX 296", geringd 24 oktober 2016 als vrouw 1 kj, Leemans

Gecontroleerd: 31 oktober 2016 als vrouw 1 kj, Kooi Stroeërkoog

Pimpelmees "BE 41473", geringd 01 februari 2016 als 2 kj, Leemans

Gevonden: 12 februari 2016, dood, oorzaak onbekend, Den Oever, 1 km

Pimpelmees "BC 14982", geringd 03 februari 2015 als 2 kj, Leemans

Gecontroleerd: 17 maart 2016 als na 1 kj, Moddergat (Fr), 87 km

Pimpelmees "BE 42138", geringd 20 mei 2016 als pul, "camping" bij Leemans

Gecontroleerd: 09 oktober 2016 als 1 kj, Zwanenwater, 28 km

Pimpelmees "BE 41999", geringd 15 juli 2016 als 1 kj, CES

Gecontroleerd: 24 oktober 2016, SBB werkschuur

Pimpelmees "BE 42097", geringd 27 mei 2016 als pul, Sluitgatweg
Gecontroleerd: 24 oktober 2016, SBB werkschuur

Pimpelmees "BE 42073", geringd 27 mei 2016 als pul, Sluitgatweg
Gecontroleerd: 01 november 2016, SBB werkschuur

Pimpelmees "BE 41546", geringd 17 maart 2016 als 2 kj, Leemans
Gecontroleerd: 08 november 2016 als na 1 kj, Kooi Stroeërkoog

Koolmees "V 773567", geringd 28 februari 2015 als vrouw 2 kj, Leemans
Gecontroleerd: 28 februari 2016 als vrouw na 2 kj, Eemshaven, 135 km

Koolmees "V 823663", geringd 31 januari 2016 als vrouw na 2 kj, Leemans
Gevonden: 05 mei 2016, dood door kat, De Waal, Texel, 24 km

Koolmees "V 773305", geringd 05 oktober 2014 als vrouw 1 kj, Leemans
Gevonden: 07 mei 2016, dood door kat, Den Oever, 1 km

Kauw "Geel E200", "3740351", geringd 16 april 2016 als na 2 kj vrouw, Schepenlaan te Medemblik
Geschoten: 18 juni 2016, in kader van schadebestrijding, Koggenrandweg Middenmeer, 2km

Kauw "Geel E207", "3740357", geringd 3 mei 2016 als na 2 kj, Schepenlaan te Medemblik
Gevonden: 17 juni 2016, dood, oorzaak onbekend, SG de Dijk, Medemblik, ca. 300 m.

Kauw "Geel E208", "3740358", geringd 4 mei 2016 als volgroeid, Schepenlaan te Medemblik
Geschoten: 18 juni 2016, in kader van schadebestrijding, Koggenrandweg Middenmeer, 2km

Kauw "Geel E218", "3740369", geringd 6 juni 2016 als pul, Koggenrandweg, Middenmeer
Geschoten: 25 oktober 2016, in kader van schadebestrijding, Koggenrandweg Middenmeer, 1km

Kauw "Geel E275", "3740392", geringd 31 mei 2016 als pul, SBB werkschuur
Gevonden: 11 juni 2016, Dood, korter dan 1 week, losse poot op nestransd van een Buizerd. (3 jongen!) Robbenoordbos, ca. 850 m.

Groenling "V 823832", geringd 02 april 2016 als vrouw na 2 kj, Leemans
Gevonden: 01 mei 2016, dood, verkeer, Wieringerrandweg

Sijs "BE 41169", geringd 08 november 2015 als vrouw na 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 27 februari 2016 als vrouw 2 kj, Schortens bij Wilhelmshaven (D), 205 km

Sijs "BE 41428", geringd 21 december 2015 als vrouw 1 kj, Leemans
Gevonden: 17 juli 2016, dood door kat, Fannrem, west van Trondheim, Noorwegen, 1186 km

Sijs "BE 41157", geringd 08 november 2015 als vrouw 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 26 maart 2016 als vrouw na 2 kj, Jever (D), 204 km

Afbeelding 12: Rietzanger met "San Sebastian" ring

Dankwoord

De terreinbeheerders Staatsbosbeheer, beheereenheid De Kop en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier worden bedankt voor het verlenen van de vergunningen om in hun terreinen onderzoek te mogen doen.

Staatsbosbeheer heeft zich bovendien ingespannen voor het beheer van de terreinen. Daar hebben ook de maatschappelijke stagiaires van SG De Dijk, Eva Botman en Denni Nieuweboer (gedeeltelijk) in de nawinter en Chris Verburgt en Sam Witteveen aan het eind van het jaar hun bijdrage aan geleverd. Ook vader Van den Berg is een paarmaal komen helpen wilgen te snoeien.

Vader Winters heeft de transitie van onze geluidsbronnen naar MP3 gerealiseerd, Leon Kelder bemiddelde in het verkrijgen van de geluidsbestanden.

De fam. Laan, Annemieke, Klaas en vader Winters hebben wintervoer gedoneerd en Henk van Doorn zag zich genoodzaakt om zijn bijdrage aan het ringwerk te beperken tot voeren. Daarmee is ons onderzoek gedurende de winter zeer geholpen en helpen we de vogels de winter door. Milieu Educatie Centrum "De Witte Schuur" deed eveneens een donatie als dank voor een zeer geslaagde excursie.

Maurice Knijnsberg, Bram en Marcel Laan, Marco Vos en Annemieke Vredegoor hebben bij verschillende gelegenheden geassisteerd bij het vangen en ringen.

Met dank aan Luc Smit en Leon Kelder hebben we dit jaar een flink aantal nestjongen van Kauwen kunnen voorzien van kleurringen.

Dirk Raes zorgde ervoor dat de kleurring projecten ook zijn terug te vinden op www.cr-birding.org. Alle genoemde instanties, personen en melders van (kleur)ringen worden zeer hartelijk bedankt voor hun bijdrage aan ons ringonderzoek.

Foto's: Pallas' Boszanger, Kauw en Ekster zijn van Klaas van den Berg, overige foto's van Bert Winters.

Mocht iemand ergens een ring aantreffen, meld deze dan via www.vogeltrekstation.nl a.u.b. Afgelezen gele kleurringen bij Kauwen of Eksters mogen rechtstreeks gemeld worden aan vandenberg.klaas@gmail.com

Bert Winters (ringer 950)
Hauwertstraat 6
1671 EV Medemblik
Mail: ac.winters@quicknet.nl

Klaas van den Berg (ringer L50)
Schepenlaan 6
1671 TA Medemblik
Mail: vandenberg.klaas@gmail.com